

This item is the archived peer-reviewed author-version of:

Cassatie bevestigt het absoluut karakter van de onrechtmatige daad

Reference:

Schollaert Victor.- Cassatie bevestigt het absoluut karakter van de onrechtmatige daad
Nieuw juridisch weekblad - ISSN 1378-8914 - 488(2023), p. 702-704
To cite this reference: <https://hdl.handle.net/10067/2000140151162165141>

Cassatie bevestigt het absoluut karakter van de onrechtmatige daad

Op 7 januari 2017 liep een negenjarig meisje ernstige brandwonden op tijdens een familiefeest dat plaatsvond in een feestzaal. Het kind verliet de feestzaal om naar het toilet te gaan. In de gang tussen de feestzaal en het toilet liep ze tegen een dienster aan die met soep uit de keuken naar de feestzaal ging. De hete soep viel op het kind. De ouders van het kind spreken de verzekeraar van de uitbater van de feestzaal aan op grond van artikels 1382 en 1383 oud BW, zowel in hun hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordigers van hun minderjarige dochter als in hun hoedanigheid van wettelijke vertegenwoordigers van hun huwgemeenschap.

De rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde (Rb. Dendermonde 5 november 2019, 18/284/A, onuitg.) veroordeelde de verzekeraar tot het betalen van een provisie van 7.500,- euro, meer de gerechtelijke verwijlinteressen vanaf de datum van het vonnis. De rechter stelde bovendien een gerechtsdeskundige aan om de verwondingen van het kind, en de daaruit voortvloeiende schade, in kaart te brengen.

De verzekeraar ging tegen die uitspraak in beroep, omdat hij meende dat de uitbater van de feestzaal geen fout verweten kan worden. De rechter in hoger beroep gaf de verzekeraar gelijk en wees de vordering van de geïntimeerden af (Gent 4 februari 2021, 2020/AR/383, onuitg.). Er is volgens de rechtbank geen sprake van onzorgvuldig gedrag of van een schending van een specifieke gedragsnorm. De geïntimeerden kunnen zich voor dat laatste niet beroepen op een schending van artikel 5 van de Wet Welzijn Werknemers, omdat deze wet in casu niet van toepassing zou zijn en omdat de wet geen betrekking zou hebben op het welzijn van klanten. Dat artikel legt in de eerste paragraaf aan werkgevers de verplichting op om de nodige maatregelen te treffen ter bevordering van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk. Daartoe moeten werkgevers een aantal algemene preventiebeginselen toepassen. Het betreft onder meer het voorkomen van risico's, het evalueren van de risico's die niet voorkomen kunnen worden en de vervanging van wat gevaarlijk is door dat wat niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is.

De ouders van het kind stelden vervolgens cassatieberoep in. In een eerste onderdeel vechten de ouders de beslissing van de appelrechter aan dat de Wet Welzijn Werknemers niet van toepassing zou zijn. De appelrechter kwam tot dat besluit omdat de wet in principe enkel van toepassing is op werkgevers, dat zijn personen die werknemers tewerkstellen (art. 2 §1, 2° Wet Welzijn Werknemers; over het toepassingsgebied van de wet zie J. Buelens, K. Reyniers, I. Van Puyvelde, A. Van Regenmortel en V. Vervliet "Toepassingsgebied en algemene beginselen van huidige welzijnsreglementering" in A. Van Regenmortel (ed.), Handboek Welzijn op het werk. (ed. 2023). Juridische aspecten, Brugge, die Keure, 2023, 146-155.). Volgens de appelrechter was het niet bewezen dat de uitbater van de feestzaal werknemers in dienst had. De dienster was de zaakvoerder van de vennootschap die de feestzaal uitbaatte. De verzekeraar had de niet-toepasselijkheid van de wet echter niet opgeworpen in zijn verweer. De appelrechter heeft dat middel dus ambtshalve opgeworpen en heeft de partijen niet de mogelijkheid geboden om hieromtrent standpunt in te nemen. Daarom oordeelde Het Hof van Cassatie dat de appelrechter het recht van verdediging van de eisers geschonden heeft.

In een tweede onderdeel voeren de ouders aan dat de appelrechter artikels 1382 en 1383 oud BW heeft geschonden door te beslissen dat de uitbater geen fout heeft begaan omdat de Wet Welzijn Werknemers het welzijn van werknemers beoogt en geen betrekking heeft op het welzijn van de klanten. De rechter zou zo impliciet geoordeeld hebben dat de overtreding

van een wettelijke norm enkel een fout uitmaakt als de overtreden norm er specifiek toe strekt bescherming te bieden aan het slachtoffer van het schadegeval. Deze stelling staat te boek als de relativiteitsleer. De relativiteitsleer perkt echter niet alleen het aantal mogelijke slachtoffers in, maar ook de types schade. Volgens de relativiteitsleer hebben rechtsnormen steeds een welbepaalde finaliteit, zodat de aansprakelijkheidsvordering slechts gegrond is wanneer de overtreden norm er specifiek toe strekte bescherming te bieden aan het slachtoffer van het schadegeval en tegen het type schade dat zich voordeed (J. LIMPENS, "La théorie de la relativité aquilienne en droit comparé" in *Mélanges offerts à René Savatier*, Parijs, Librairie Dalloz, 1965, (559) 560-561, nr. 4.; M. Van Quickenborne, *De oorzakelijkheid in het recht van de burgerlijke aansprakelijkheid*, Brussel, Elsevier Sequoia, 1972, 90; X. Thunis, "Théorie de la faute civile. Volume 1. La faute civile, un concept polymorphe" in J. Fagnart (ed.), *Responsabilités. Traité théorique et pratique*, Luik, Kluwer, 2017, 6-7, nr. 5; Zie ook T. Vansweevelt en B. Weyts, *Handboek Buitencontractueel Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 123-125).

In België gaat de meerderheid van de auteurs uit van het bestaan van de absolute, of volstreekte onrechtmatigheid (voor een overzicht aan auteurs zie V. Schollaert, "Is de inbreuk op een recht absoluut of relatief onrechtmatig?", *NjW* 2021, afl. 445, 516, vn. 15). Volgens die theorie volstaan de klassieke drie vereisten van de foutaansprakelijkheid om schadevergoeding te verkrijgen. Enkel de fout, de schade en het causaal verband tussen die twee moeten worden aangetoond. Er moet geen rekening gehouden worden met de finaliteit of het beschermingsgebied van de overtreden norm.

Met betrekking tot de schending van de algemene zorgvuldigheidsnorm bevestigde het Hof van Cassatie in het verleden reeds het absoluut karakter van de onrechtmatige daad (Cass. 4 november 2010, C.07.0191.F). In het weergegeven arrest bevestigt het Hof dat ook voor de schending van een specifieke gedragsnorm. Iedereen kan zich beroepen op een schending van de Wet Welzijn Werknemers, en dus niet alleen werknemers, die logischerwijs de enigen zijn die onder het beschermingsbereik van de wet vallen.

De vraag rijst of deze uitspraak impliceert dat het Hof van Cassatie ook de rechtsinbreuk als absoluut onrechtmatig bestempelt. De inbreuk op een recht is een fout. Volgens sommige auteurs past de inbreuk op een recht binnen de foutcategorie van de schending van een specifieke gedragsnorm. Wie inbreuk pleegt op andermans recht, overtreedt immers een verbodsnorm tot respect van andermans bevoegdheden (H. Bocken, "Nog iets over inbreuk op recht?" in H. Cousy, E. Dirix, S. Stijns, J. Stuyck en D. Van Gerven (eds.), *Liber amicorum Walter Van Gerven*, Deurne, Kluwer, 2000, (183) 190-197; H. Bocken, I. Boone en M. Kruithof, *Inleiding tot het schadevergoedingsrecht. Buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht en andere schadevergoedingsstelsels*, Brugge, die Keure, 2014, 97-98, nr. 159; T. Vansweevelt en B. Weyts, *Handboek Buitencontractueel Aansprakelijkheidsrecht*, Antwerpen, Intersentia, 2009, 141; Deze stelling wordt ook vertolkt in Wetsvoorstel 8 maart 2023 houdende boek 6 "buitencontractuele aansprakelijkheid" van het Burgerlijk Wetboek, Parl. St. Kamer 2022-23, nr. 3213/001). In dat geval impliceert deze uitspraak dat de absoluteheid evenzeer voor de rechtsinbreuk geldt. Andere auteurs zien in de rechtsinbreuk dan weer een zelfstandige foutcategorie. Dat betekent dat voor een rechtsinbreuk andere toepassingsvoorwaarden/ gevolgen gelden dan voor de schending van de algemene zorgvuldigheidsnorm of de schending van een specifieke gedragsnorm (T. Leonard "Faute extra-contractuelle et juridictions commerciales: principes et plaidoyer pour un retour à une vision unitaire de la faute", *TBH* 2013, (951) 986; Zie ook V. Schollaert, "Is de inbreuk op een recht absoluut of relatief onrechtmatig?", *NjW* 2021, afl. 445, 520-521). Als de rechtsinbreuk een afzonderlijke foutcategorie uitmaakt, brengt de absoluteheid van de

schending van een specifieke gedragsnorm niet noodzakelijk de absolute van de rechtsbreuk met zich mee.

Het Hof van Cassatie bevestigt met dit arrest het absoluut karakter van de onrechtmatige daad in het Belgisch buitencontractueel aansprakelijkheidsrecht. Nadat het dit in 2010 reeds deed voor de schending van de algemene zorgvuldigheidsnorm, doet het dat nu ook voor de schending van een specifieke gedragsnorm. Het blijft evenwel onduidelijk of ook de rechtsinbreuk op een absolute wijze onrechtmatig is (V. Schollaert, "Is de inbreuk op een recht absoluut of relatief onrechtmatig?", NjW 2021, afl. 445, 514-527).

Victor Schollaert